

segue inzado de recuperada e vizosa lexicografía (*anainar, aburar, breixas, couselo, degaro, esnaquizadas, fiaños, garulada, longal, pucharacas...*), alén de nos agasallar con algunhas novidades, como *barcalla* e *flairas*, que ecoan elegantes dende *As voces da máscara*, procedentes d'O Caurel, por fóra de todos os dicionarios.

Modesto HERMIDA

REIMÓNDEZ, María (2009): *Pirata*. Vigo: Xerais (Colección Narrativa), 339 pp.

Contar historias, imaxinar outros mundos posibles é o primeiro paso para que existan
Madame Ébano, *Pirata*

Cando estás a ler un libro e non podes separar os ollos do papel. Cando a túa cabeza está nun ángulo de corenta e cinco graos e o pescozo mesmo se chega, por momentos, a se resentir. Cando xa non ves nada máis aos lados, só páxina, tras páxina, tras páxina e remátalo... xa está, volta ao mundo *real*. Xa está? Segura? Falo deses libros que nos regalan a sensación de contar cunhas novas lentes coas que examinar un mundo ao que xa dubidas ter pertencido noutro momento, «de seguro que eu estaba aquí antes?». Falo de libros que nos axudan a nos cuestionar ese tipo de verdades xa asentadas como lexítimas, como incuestionábeis e sobre as que, quizais, xamais nos detiveramos a reflexionar. Un deses libros é *Pirata*, de María Reimóndez.

Pirata fala da procura pola identidade, da liberdade e da loita persoal entre o que somos e o que o resto das persoas pensan ou queren que sexamos. Neste sentido, deixa de importar que a obra estea situada no século XVIII, logo da batalla de Flandres, pois semella ser tan actual que incluso pode asustar. Falarmos de novelas como esta é de vital importancia por nos achegaren un mundo ao que non somos capaces de acceder se tan só respondemos ao que a crítica actual ou o canon literario nos ofrecen; é dicir, unha visión máis canónica e, en certo modo, máis politicamente correcta.

A voz e a mensaxe de *Pirata* son importantes por recrearen un mundo en que se rompe co binarismo e en que se poñen en escena

suxeitos que nos presentan a complexa rede de identidades estabelecidas na actualidade. Recibirnos esta obra como a procura da liberdade en sentido amplamente xeral ou abstracto sería facelo dun xeito errado. Falarmos de *Pirata* como unha historia de amor entre lesbianas sería aínda máis. Esta historia é importante por entendermos a loita persoal constante con que a protagonista tivo que convivir durante toda a súa vida resultado dunha sociedade heteronormativa que non deixa lugar á *persoa*. Con Mary Read o que se nos achega é a forza, a valentía, o sufrimento, a loita constante na procura dun ser *eu* por enriba de todas as etiquetaxes que a intentan afundir e que a fan dubidar até o extremo sobre quen é ela mesma. O mundo de Mark ou Mary Read preséntanos, ademais, dun xeito máis que atraínte pois cada paso que vai dando na súa longa viaxe marítima faino en relación a dous contrapuntos importantes na súa vida: Anne Bonney e Madame Ébano, dúas personaxes que malia compartiren puntos en común a súa materialización é completamente oposta. Porén, son os espellos en que Mary se ve, ou quere verse reflectida. Elas representan os camiños que quere seguir debido a que se definen por seren quen elas escolleron ser, e iso é algo que atrae a Mary por completo.

Como xa antes sinaliei, moito deixa de importar o facto de a obra se desenvolver no século XVIII, porque *Pirata* fala da vida e dos conflitos diarios aos que unha persoa con crise de identidade se ten que enfrontar. É por iso que o ton narrativo que adquire a novela para o desenvolvemento desta cuestión é de vital importancia. O achegamento e o ton do cotián tanto na fala como no tipo de situacións que se nos dan é constante ao longo de toda a historia. Alén diso, é de resaltar o ton poético de toda a novela tanto no xeito de narrar, xa que a puntuación constante axuda a unha lectura rápida no sentido de activa, familiar, do agora, que conecta á perfección coa mensaxe que a novela nos quere transmitir.

E por que podemos falar de crise? É importante sermos conscientes de que a crise que se xera en Mary é provocada por todo o que lle rodea e que a fai dubidar e sufrir por non entender quen é ela realmente. Unha muller? Un

home? Debe, entón, levar pantalón ou saia? É realmente importante isto na configuración do que é, ou non é, unha persoa? Por que obsesiona tanto que sexa Mary ou Mark? Por que hai que escoller? Realmente vai mudar algo no que nos faga sentir como persoa?

Como ben sabemos, unha das funcións primordiais da literatura é axudarnos a entender a vida, a realidade, e, aínda máis, axudarnos a imaxinar novos mundos, novas realidades e a desenvolvermos unha conciencia crítica na loita dun cambio, dunha evolución. *Pirata* fai nos ver que esa liberdade en que teoricamente habitamos está perfectamente deseñada e non nos deixa espazo ningún para nos mover, para saírmos da liña fronteiriza que ditan cada un dos papeis que debemos interpretar na vida; e iso, como non, convídanos á reflexión.

Xa acabamos o libro... e agora? Agora é tempo de nos converter nós tamén en piratas e lanzarnos ao mar.

Ánxela LEMA PARÍS

LLORCA, Jorge (2014): *O violín de Rembrandt*. Vigo: Xerais.

Dilemas, ética e soños

O ferrolán Jorge Llorca (1952) comezou a publicar en galego cunha interesante novela: *O Salto do Can* (Xerais, 2009). A súa segunda incursión narrativa, *O violín de Rembrandt*, obtivo o Premio Blanco Amor 2013. Se o xurado salientou o sentido do humor con que está composta a trama, eu valoraría en cambio a dinamización narrativa, que fai deste texto unha lectura amena, na que eu destacaría en particular o feito de que en realidade, baixo a rapidez que ofrece unha novela de xénero que poderíamos cualificar de *thriller*, ocúltase en parte o disfraz dunha novela xeracional. A ambientación, curiosamente, xoga ás agachadas con situarse entre o final dos setenta e principios dos oitenta, dun xeito claro pero misturado, onde se presentan nunha fácil convivencia que acada unha gran veromisimilitude entre os elementos de finais do franquismo, como ese Colexio Academia Atenea dirixida por un nome parlante como é Don Atilano, ao carón dos

novos movementos libertarios representados por Vladimir, Bladimiro Regueira, aspirante a actor, ou Violeta, xunto cunha alumna, Alicia, que prepara oposición tras oposición, ten pendurado no seu cuarto un póster de Sylvester Stallone e “prefería a Freddy Mercury a Michael Jackson”. Ao tempo, o autor xoga, ademais, coa introdución dos tempos actuais coa alusión máis que clara a un Armando Ónega que non oculta en absoluto a Amancio Ortega e unha Teresa Moure —o autor aclarou nunha entrevista que a igualdade co nome da escritora é pura coincidencia— saída do snobismo da arte contemporánea das últimas décadas como negocio para elites, onde o narrador en primeira persoa, malia ser profesor de arte, está tan fóra de lugar como un Miró nun cuarto de baño. Como di o mesmo Llorca nun momento da novela: “a verdade e o verosímil non ten por que ser a mesma cousa”.

En realidade, teño a sensación de que esta é a característica de toda a novela, un logrado retrato a partir dunha acumulación cuase pictórica de elementos cronoloxicamente diferentes entre si, perfectamente engarzados para dar unha sensación completa de verosimilitude na ambientación dun *thriller* que lembra máis a unha película de serie B dos setenta —onde non falta a alemá devora-homes tan típica do *look* dos filmes de espías e estafas dos sesenta e setenta—, só que neste caso, e como se se tratase dunha comedia triste, o personaxe protagonista é un miñaxoia que se enfronta, grazas a un exalumno, ao que semella ser a oportunidade da súa vida: conveterse en intermediario para vender un Rembrandt de dubidosa procedencia. Só a súa parella é capaz de ver con escepticismo unha realidade na que o protagonista se asulaga, case entusiastamente, enganándose cualificando todo o que lle rodea de lóxico e esperando que esa oportunidade o libere dunha vida anodina e aburrida que non valora. Aínda así, a medida que avanza a narración percibimos como o protagonista cre vivir unha aventura case de soño, na que se amosa o grao de falta de desconfianza que o converte no útil perfecto. Iso exprésao moi ben Don Tobías, o encargado da tenda de antigüidades, cando lle di, “só os optimistas cren saber o que é a realidade”.